

DECIZIE

27 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Ivan Hanganu, reprezentat de avocatul Victor Baran,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată „Ascorb-Antar” împotriva lui Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu, intervenienți accesorii Verona Muturniuc și Tudor Isac cu privire la revendicarea terenului de pământ din posesie străină, repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul, prin care s-a respins apelul declarat de Ivan Hanganu, reprezentat de avocatul Victor Baran și s-a menținut hotărârea din 02 noiembrie 2017 a Judecătoriei Cahul, sediul Cantemir, prin care s-a admis parțial acțiunea depusă de societatea cu răspundere limitată „Ascorb-Antar”,

constată:

15 decembrie 2016, societatea cu răspundere limitată „Ascorb-Antar” (în continuare SRL „Ascorb-Antar”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu cu privire la revendicarea terenului de pământ din posesie străină, repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a menționat că, la 23 noiembrie 2015, Verona Muturniuc, ca arendator și SRL „Ascorb-Antar”, în calitate de arendaș, au încheiat contract de arendă a terenurilor agricole. În baza acestuia, SRL „Ascorb-Antar” a intrat în posesia și folosința terenului arabil cu numărul cadastral xxxxx, cu suprafața de 1,4005 ha, și terenului (livezii) cu numărul cadastral xxxxx, cu suprafața de 1,4 ha, situate în extravilanul xxxxx. Totodată, conform pct. 1.2 al contractului, termenul de valabilitate al acestuia este de 3 ani, începând cu 23 ianuarie 2015 și expiră la 31 august 2018.

De asemenea, reclamantul a invocat că, în anul 2016 Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu au prelucrat ilegal și au executat toate lucrările agricole pe terenurile

menționate supra, cu suprafața totală de 2,8005 ha și au recoltat roada de pe acestea.

Pe parcursul anilor 2015-2016, SRL „Ascorb-Antar” a înaintat lui Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu solicitări de a nu executa lucrări agricole pe terenurile agricole nominalizate, însă ultimii au declarat că aceste terenuri le aparțin și, folosindu-se de momentul că reclamantul era preocupat de prelucrarea altor terenuri, au recoltat ilegal roada de pe acestea.

Totodată, reclamantul a relevat că s-a adresat Primăriei satului Sadîc cu rugămintea de a trimite un reprezentant la fața locului pentru a măsura terenul în natură și a soluționa litigiul în cauză, însă inginerul cadastral din cadrul Primăriei i-a răspuns că a măsurat terenul în anul 2014 și la dat în primire proprietarului și din acest motiv soluționarea acestei disensiuni ține de competența instanțelor judecătorești. Totodată, inginerul cadastral i-a eliberat un certificat care confirmă faptul că Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu au prelucrat terenul cu suprafața de 2,8005 ha.

Astfel, la 26 iulie 2016, SRL „Ascorb-Antar” s-a adresat către Ivan Hanganul cu cerere, prin care a cerut revendicarea terenului și recuperarea prejudiciului, însă nu a primit niciun răspuns la această cerere, iar ultimul nu a eliberat terenurile, continuând să-l prejudicieze.

Prin urmare, reclamantul consideră că Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu sunt ținuți să-i repare prejudiciul material pentru roada medie pentru anul 2016, ce constituie suma de 19 800 de lei, calculată după formula: $4\ 000\ \text{kg per ha} \times 3,50\ \text{de lei (prețul de piață a unui kg de grâu)} = 39\ 200\ \text{de lei} - \text{cheltuielile de prelucrare a terenului} = 9\ 000\ \text{kg de grâu} \times 2,20\ \text{de lei per kg}$.

În această ordine de idei, reclamantul SRL „Ascorb-Antar” a solicitat revendicarea din posesia lui Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu a terenurilor agricole cu numărul cadastral xxxxx, cu suprafața de 1,4005 ha, și cu numărul cadastral xxxxx, cu suprafața de 1,4 ha; încasarea din contul lui Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu în beneficiul SRL „Ascorb-Antar” a sumei de 19 800 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 19 aprilie 2017 a Judecătoriei Cahul, sediul Cantemir, s-au atras în proces Verona Muturniuc și Tudor Isac în calitate de intervenienți accesorii de partea reclamantului (f.d. 29 recto-verso).

Prin hotărârea din 02 noiembrie 2017 a Judecătoriei Cahul, sediul Cantemir, s-a admis parțial acțiunea depusă de SRL „Ascorb-Antar” și s-a încasat de la Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu, în mod solidar, în beneficiul SRL „Ascorb-Antar” suma de 19 800 de lei în contul reparării prejudiciului, suma de 594 de lei întru compensarea cheltuielilor legate de achitarea taxei de stat la depunerea cererii de chemare în judecată și suma de 2 500 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică, iar în total suma de 22 894 de lei (f.d. 54, 57-62).

Prin decizia din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul s-a respins apelul declarat de Ivan Hanganu, reprezentat de avocatul Victor Baran și s-a menținut hotărârea din 02 noiembrie 2017 a Judecătoriei Cahul, sediul Cantemir (f.d. 115, 116-123).

Prima instanță și instanța de apel și-au argumentat concluziile prin faptul că, prin contractul de arendă a terenurilor agricole încheiat la 23 noiembrie 2015, Verona Muturniuc a transmis, iar SRL „Ascorb-Antar” a primit în folosință terenul arabil cu numărul cadastral, cu suprafața de 1,4005 ha și terenul cu suprafața de 1,4 ha, situate în extravilanul, pe un termen de 3 ani, începând cu 23 ianuarie 2015 și până la 31 august 2018. Totodată, acest contract a fost înregistrat la Primăria s.

Sadîc, r-nul Cantemir, în conformitate cu articolul 10 alin. (4) din Legea cu privire la arenda în agricultură.

Distinct acestor circumstanțe, pe parcursul anilor 2015-2016 gospodăria țărănească „Hanganu Ivan”, fondator al căreia este Ivan Hanganu, și Nicolae Hanganu s-au folosit, inclusiv au prelucrat și au cules roada de pe terenurile agricole ce aparțin cu drept de proprietate Veronei Muturniuc și care au fost transmise în posesie și folosință SRL „Ascorb-Antar”.

Astfel, urmare a folosirii fără temei legal de către gospodăria țărănească „Hanganu Ivan” a terenurilor nominalizate, arendașului SRL „Ascorb-Antar” i-au fost cauzate daune materiale, ce constau din venitul neobținut (venit ratat), care urmează a fi compensat de către Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu în temeiul articolului 1398 din Codul civil.

La 03 ianuarie 2019, Ivan Hanganu, reprezentat de avocatul Victor Baran a declarat recurs împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul (f.d. 129-131, 134).

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel nu a delimitat acțiunile persoanelor Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu de cele ale gospodăriei țărănești (de fermier) „Hanganu Ivan Nicolai”, care prin prisma Legii nr. 1353 din 03 noiembrie 2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier), sunt diferite. Or, această eroare duce la concluzia greșită despre răspunderea solidară pentru acțiunile presupus comise de către unul din ei.

Mai mult decât atât, activitatea de agricultură nu a fost practică de către Ivan Hanganu sau Nicolae Hanganu, ci de gospodăria țărănească (de fermier) „Hanganu Ivan Nicolai” care are altă componență a membrilor și care nu a fost atrasă în proces.

Totodată, certificatul eliberat de inginerul cadastral al Primăriei s. Sadîc, r-nul Cantemir, a fost eliberat samavolnic, în lipsa unei adresări oficiale, în lipsa unui temei legal, nu are număr de înregistrare. Totodată, acesta conține informații eronate, precum că terenurile din litigiu urmează a fi transmise în arendă gospodăriei țărănești (de fermier) „Costandachi Valeri”, or, această persoană nici nu există.

Astfel, concluzia instanței de apel privind răspunderea delictuală a lui Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu rezultă dintr-un înscris prin care nu s-a stabilit exact și corect cercul persoanelor vinovate de cauzarea prejudiciului pretins de către SRL „Ascorb-Antar”.

De asemenea, reprezentantul recurentului a menționat că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, în speță, lipsesc actele de predare-preluare a terenurilor, așa cum prevede Lega nr. 198 din 15 mai 2003 cu privire la arenda în agricultură. Respectiv, rezultă lipsa relațiilor contractuale de arendă între Verona Muturniuc și SRL „Ascorb-Antar”, iar drept urmare și depunerea acțiunii de o persoană neîmputernicită.

Cu titlu subsecvent, reprezentantul recurentului a indicat asupra faptului că, reclamantul SRL „Ascorb-Antar” nu a renunțat la capătul de cerere cu privire la revendicarea terenurilor din posesie ilegală, iar prima instanță, la rândul său, nu a motivat respingerea acțiunii în această parte.

În această ordine de idei, recurentul Ivan Hanganu, reprezentat de avocatul Victor Baran a solicitat casarea deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul și a hotărârii din 02 noiembrie 2017 a Judecătorei Cahul, sediul Cantemir, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie respinsă acțiunea depusă de SRL „Ascorb-Antar”, ca fiind neîntemeiată.

Prin încheierea din 13 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat admisibil recursul declarat de Ivan Hanganu, reprezentat de avocatul Victor Baran

împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul și s-a transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

Examinând recursul declarat, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce succed.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În debutul analizei sale, Colegiul consideră imperioase dezideratele Curții Europene a Drepturilor Omului reținute în cauza Zubac vs. Croația (hotărârea din 05 aprilie 2018) potrivit cărora, din moment ce preeminența dreptului constituie un principiu fundamental al democrației și al Convenției, nu putea exista nicio așteptare, în baza Convenției sau de altă natură, potrivit căreia Curtea Supremă trebuia să ignore sau să nu aibă în vedere nereguli procedurale evidente.

Astfel, efectuând controlul judiciar al deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei, nu a respectat principiile nemijlocirii și oralității în dezbaterile judiciare, contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale și disponibilității în drepturi a participanților la proces, fapt ce a succedat interpretarea și aplicarea în mod eronat a normelor de drept procedural și material pertinente speței, iar drept consecință adoptarea unei soluții nemotivate.

În acest sens, Colegiul evocă faptul că, reieșind din efectul devolutiv al apelului, Curții de Apel Cahul îi revenea o deosebită obligație de a exercita controlul judiciar complet, în fapt și în drept, manifestat prin verificarea corectitudinii primei instanță în sensul determinării obiectului material al acțiunii civile, temeiului apariției acesteia, stabilirii obiectului probațiunii, care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiectiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului, precum și să identifice cercul subiecților raportului material litigios.

Or, conform principiilor dreptului procesual civil, acțiunea civilă este ansamblul mijloacelor procesuale consacrate și garantate, pentru apărarea prin

intermediul instanței de judecată în ordinea stabilită de lege a dreptului subiectiv prezumat încălcat sau prezumat contestat.

Implicit circumstanțelor cauzei, Colegiul constată că, deși instanța de apel nu a asigurat persoanelor care au un interes legitim procesual în prezenta speță dreptul la un proces echitabil, care cuprinde în sine *inter alia* respectarea principiilor nemijlocirii și oralității în dezbaterile judiciare, contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale și disponibilității în drepturi.

În acest sens este remarcabil că, prin încheierea din 19 aprilie 2017 a Judecătorei Cahul, sediul Cantemir, s-a recunoscut interesul procesual al Veronei Muturniuc în prezenta acțiune civilă, aceasta fiind atrasă în calitate de intervenient accesoriu de partea reclamantului (f.d. 29 recto-verso).

La fel, este notabil că potrivit notei-infirmitive nr. 370 eliberate la 24 iulie 2018 de către Primăria s. Sadîc, r-nul Cantemir, Verona Muturniuc a decedat la 22 februarie 2018 (f.d. 97). Însă, deși Curtea de Apel Cahul a constatat că, în perioada examinării cauzei, intervenientul accesoriu Verona Muturniuc a decedat, nu a întreprins măsurile necesare în vederea înlocuirii acesteia cu succesorul său în drepturile procedurale, în temeiul articolului 70 din Codul de procedură civilă.

În această consecvență, Colegiul apreciază reprehensibil dispoziția instanței de apel, pronunțată prin încheierea protocolară din data de 02 octombrie 2018, prin care a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa părților și participanților la proces, inclusiv și a intervenientului accesoriu Verona Muturniuc, care nu s-au prezentat în ședința de judecată, or, aceștia au fost legal citați despre data, ora și locul petrecerii ședinței de judecată (f.d. 113 recto).

Mai mult decât atât, este total lipsită de suport și logică afirmația instanței de apel cuprinsă în textul deciziei din 02 octombrie 2018 precum că „[...] procedura de citare a părților a fost legal executată. [...] intervenienții accesorii Tudor Isac și Verona Muturniuc în ședința instanței de apel nu s-au prezentat, fiind legal citați despre locul, data și ora ședinței de judecată [...]”.

Or, este incert faptul prin ce metode și mijloace Curtea de Apel Cahul a citat intervenientul accesoriu Verona Muturniuc, din moment ce ultima a decedat până la intentarea procedurii în apel.

La capitolul dat instanța de recurs consideră că, instanța de apel avea obligația pozitivă de a examina necesitatea și posibilitatea suspendării examinării cauzei, întru aplicarea în privința intervenientului accesoriu Verona Muturniuc a instituției succesiunii în drepturile procedurale. Or, conform articolului 70 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul ieșirii uneia dintre părți din raportul juridic litigios sau din raportul stabilit prin hotărâre judecătorească (deces, reorganizare, cesiune de creanță, transfer de datorie și alte cazuri de subrogare), instanța permite înlocuirea părții cu succesorul ei în drepturi. Succesiunea în drepturi este posibilă în orice fază a procesului.

Sub aspectul dat Colegiul evocă faptul că, deși articolul 70 alin. (1) din Codul de procedură civilă instituie posibilitatea înlocuirii doar a părților în proces (reclamant și pârât) cu succesorul în drepturi, totuși prin analogie această instituție poate fi aplicată și față de intervenienți. Or, în conformitate cu articolul 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța trebuie să [...] asculte explicațiile părților și intervenienților [...] să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședința de judecată.

Totodată, articolul 117 alin. (2) din Codul de procedură civilă definește probele ca elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor

persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Prin urmare, instanța de recurs conchide că, la judecarea prezentei cauze în ordine de apel nu au fost respectate principiile unui proces echitabil, deoarece intervenientului accesoriu Veronei Muturniuc și respectiv succesorului în drepturile procedurale ale acesteia i s-a încălcat dreptul de a da explicații pe marginea cauzei; de a pune întrebări celorlalți participanți la proces; de a formula, argumenta și dovedi poziția în proces; de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane; de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței; de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale; de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

În atare circumstanțe, se deduce că instanța de apel a încălcat principiile nemijlocirii și oralității în dezbaterile judiciare, contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale și disponibilității în drepturi a participanților la proces.

Succesiv, Colegiul constată că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea disensiunii deferită spre soluționare. Or, memoriul cuprins în decizia Curții de Apel Comrat nu conține o motivare clară, bazată pe probe pertinente și concludente din care să rezulte necesitatea atragerii lui Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu la răspundere civilă solidară.

În acest sens articolul 1429 din Codul civil statuează că, dacă pentru același prejudiciu sunt răspunzătoare mai multe persoane, ele răspund solidar.

Astfel, sensul logico-juridic al normei precitate implică necesitatea aprecierii caracterului solidar al răspunderii, circumstanța care succedă necesitatea probării vinovăției comune.

La caz, este remarcabil faptul că Ivan Hanganu practică activitatea de antreprenor individual cu forma organizator-juridică de gospodărie țărănească (de fermier), care potrivit articolului 2 alin. (1) din Legea Nr. 1353 din 03 noiembrie 2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier) este o întreprindere individuală, bazată pe proprietate privată asupra terenurilor agricole (denumite în continuare terenuri) și asupra altor bunuri, pe munca personală a membrilor unei familii (membri ai gospodăriei țărănești), având ca scop obținerea de produse agricole, prelucrarea lor primară, comercializarea cu preponderență a propriei producții agricole.

Respectiv, instanța de apel avea obligația pozitivă de a elucida dacă presupusul prejudiciu adus de Ivan Hanganu societății reclamante a avut loc în rezultatul desfășurării activității sale de antreprenor individual sau nu. Or, în cadrul dezbaterilor judecătorești, reprezentatul lui Ivan Hanganu, avocatul Victor Baran a declarat că „... admite că terenurile ce aparțin Veronei Muturniuc au fost prelucrate în perioada anilor 2015-2016 de către gospodăria țărănească (de fermier) „Hanganu Ivan Nicolae”, conform înțelegerii verbale avute cu gospodăria țărănească (de fermier) „Isac Tudor”...”

Așa, în cazul în care presupusa prelucrare ilegală și culegere a roadei de pe terenurile agricole ce aparțin cu drept de proprietate Veronei Muturniuc, și care au fost transmise în posesie și folosință SRL „Ascorb-Antar”, a avut loc drept rezultat al practicării de către Ivan Hanganu a activității sale de antreprenor individual,

instanța trebuia să identifice toți membrii gospodăriei țărănești și să explice reclamantei necesitatea atragerii lor în proces. Or conform articolului 4 alin. (2) din Legea Nr. 1353 din 03 noiembrie 2000, membrii gospodăriei țărănești poartă răspundere solidară nelimitată pentru obligațiile acestora cu întreg patrimoniul lor, cu excepția bunurilor care, potrivit Codului de procedură civilă, nu fac obiectul urmăririi.

Deopotrivă, urma a fi verificat faptul dacă Nicolae Hanganu este membru ori nu al acestei gospodăriei țărănești și dacă este subiect al raportului material-litigios deferit judecății, iar drept consecință dacă poate fi atras la răspundere civilă solidară.

În atare circumstanțe, Colegiul nu poate accepta concluzia Curții de Apel Cahul de a menține hotărârea primei instanțe de a atrage pe Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu la răspundere solidară pentru prejudiciul cauzat SRL „Ascorb-Antar” de gospodăria țărănească (de fermier) „Hanganu Ivan Nicolae”. Or, prima instanță și-a motivat soluția adoptată *inter alia* prin concluzia că „urmare a folosirii terenurilor de către GȚ „Hanganu Ivan” fără temei legal, reclamantului-arendaș SRL „Ascorb-Antar” în mod incontestabil i-au fost cauzate daune materiale, ce constau din venitul neobținut (venit ratat) de SRL „Ascorb-Antar” din vina pârâților (Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu)”.

În altă ordine de idei, Colegiul apreciază ca fiind incertă concluzia Curții de Apel Cahul precum că „[...] Ivan Hanganu nu a probat contrariul celor invocate de reclamantul SRL „Ascorb-Antar” referitor la ocuparea și prelucrarea ilegală a terenurilor arendate de acesta”. Or, prin prisma articolului 1429 din Codul civil coroborată cu prevederile articolului 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, reclamantul SRL „Ascorb-Antar” avea obligația pozitivă de a proba, prin mijloace de probă pertinente și concludente, acțiunile comune atât ale lui Ivan Hanganu, cât și ale lui Nicolae Hanganu care i-au cauzat presupusul prejudiciu.

Sub aspectul dat, iese în evidență faptul că, instanța de apel a dat o apreciere unilaterală suportului probator administrat, or, din cuprinsul deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul se deduce că culpa civilă a lui Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu a fost constatată de instanța de apel doar în baza explicațiilor reprezentantului reclamantului SRL „Ascorb-Antar”, administratorului Valeriu Costandachi, a intervenientului accesoriu de partea reclamantului, Tudor Isac, și certificatelor eliberate la 01 decembrie 2016 și 07 februarie 2017 de specialistul (inginerul cadastral) al Primăriei s. Sadîc, r-nul Cantemir.

În susținerea acestei poziții, instanța de recurs reține că faptele constatate de instanța de apel sunt contradictorii, deoarece în baza certificatului din 01 decembrie 2016 a Primăriei s. Sadîc, r-nul Cantemir, Curtea de Apel Cahul a stabilit că terenurile litigioase au fost prelucrate de Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu în perioada anilor 2015-2016; în baza certificatului din 07 februarie 2017 a constatat că aceștia prelucrează terenurile începând cu anul 2012; iar în baza explicațiilor reprezentantului SRL „Ascorb-Antar” și ale intervenientului accesoriu Tudor Isac instanța de apel a notat că, până în anul 2014 terenurile în litigiu au fost prelucrate de Tudor Isac.

Respectiv, se profilează faptul că instanța de apel a constatat circumstanțe distincte referitor la perioada și persoanele în posesia cărora s-au aflat terenurile litigioase.

Mai mult decât atât, Colegiul opinează că instanța de apel nu a dat un răspuns clar argumentului apelantului „de ce certificatele eliberate la 01 decembrie 2016 și 07 februarie 2017 de inginerul cadastral al Primăriei s. Sadîc, r-nul Cantemir, nu pot constitui o probă în constatarea unor fapte”. Prin urmare, această circumstanță atestă faptul că, instanța de apel nu a verificat dacă certificatele nominalizate au fost eliberate de persoana/autoritatea competentă, or, aceste înscrisuri nu corespund condițiilor de formă impuse prin Hotărârea Guvernului nr. 618 din 05 octombrie 1993 pentru aprobarea Regulilor de întocmire a documentelor organizatorice și de dispoziție și Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova.

La caz, Colegiul stabilește că certificatele eliberate la 01 decembrie 2016 și 07 februarie 2017 de Primăria s. Sadîc, r-nul Cantemir, nu conțin elementele constitutive precum: Stema de Stat a Republicii Moldova; emblema organului administrației publice emitente; imprimarea decorațiilor republicii; codul organizației conform Clasificatorului întreprinderilor și organizațiilor republicane; codul documentului conform Clasificatorului documentației administrative; denumirea organului administrației publice; codul poștal, adresa poștală și telegrafică, numărul de telefon, telefax, numărul contului de decontare; indicele de înregistrare a documentului eliberat/emis; referința la indicele de înregistrare și data documentului intrat în baza căruia a fost eliberat/emis; parafa de coordonare etc.

La fel, Curtea de Apel Cahul a omis să dea o apreciere faptului dacă specialistul organului administrației publice locale este în drept și dacă are competențe de a constata fapte juridice precum deținerea în posesie și folosință a unor bunuri imobile.

În acest sens, urmează a ține cont de faptul că constatarea unor fapte juridice generează, în virtutea legii, efecte juridice precum apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau reale.

Respectiv, Curtea de Apel Cahul trebuia să țină cont de faptul că, prin prisma articolului 281 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească constată faptele de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau patrimoniale ale persoanelor fizice și ale organizațiilor.

Dealtfel, în speță, nu a fost elucidat faptul că dacă Primăria s. Sadîc, r-nul Cantemir, a respectat procedura publicității la eliberarea certificatelor din 01 decembrie 2016 și 07 februarie 2017. Or, acestea urmau a fi comunicate efectiv tuturor persoanelor drepturile și interesele cărora pot fi afectate.

Astfel, instanța de recurs constată că decizia instanței de apel cuprinde convingeri neexplicite care sunt analizate și apreciate superficial, fără a da apreciere suportului probatoriu prezent la materialele cauzei din care rezultă relațiile dintre părțile litigante.

Conjunctura dată profilează ipoteza conform căreia instanța de apel s-a abținut de a da un răspuns convingător la argumentele de bază invocate de reprezentantul apelantului Ivan Hanganu, avocatului Victor Baran, deși, prin prisma articolului 6 § 1 din Convenție, acesta se aștepta la un răspuns specific și explicit la mijloacele decisive pentru judecarea procedurii respective (a se vedea Ruiz Torija și Hiro Balani vs Spania, hotărârile din 09 decembrie 1994, seria A nr. 303-A și 303-B).

În atare situație se deduce că, argumentele formulate de Ivan Hanganu în fața instanței în scopul apărării drepturilor sale nu au fost clarificate de instanța de apel, deși ultima avea obligația de a se pronunța asupra fiecărui argument, astfel ca acestea să fie răsturnate de instanță, pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar a soluției pronunțate. Cu atât mai mult că, acest aspect cerea o motivare specifică și explicită, însă instanța de apel a omis să dea o asemenea explicație și să stabilească toate circumstanțele faptice ale cauzei, dând totodată o apreciere justă suportului probant administrat de litiganți.

Prin urmare, Colegiul ajunge la concluzia că, recurentul Ivan Hanganu nu a fost auzit de instanțele inferioare într-un mod echitabil, cu respectarea garanțiilor prevăzute la articolul 6 din Convenție. Or, instanța de apel nu și-a exercitat obligația instituită efectul devolutiv al apelului.

La caz, este relevantă jurisprudența CtEDO, care a statuat în cauza *Hiro Balani vs. Spania* că, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 §1 din CEDO.

Astfel, Colegiul deduce că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, însă în condițiile din speță decizia din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul nu corespunde acestor calități.

Sub acest aspect Colegiul învederează că, prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea hotărârii judecătorești ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (*Boldea împotriva României* din 15 februarie 2007, paragraful 29; *Helle împotriva Finlandei* din 19 februarie 1997, paragraful 60).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, or, funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. O hotărâre se consideră motivată în mod corespunzător atunci când permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari împotriva Finlande*).

În această ordine de idei, este evident că, în condițiile din speță, constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs fiind în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

Coroborând circumstanțele ce preced, instanța de recurs conchide temeinicia recursului declarat de Ivan Hanganu, reprezentat de avocatul Victor Baran, împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul, deoarece soluția instanței de apel este bazată pe neelucidarea circumstanțelor speței și este adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural și material pertinente speței.

Dat fiind faptul că instanța de apel nu a respectat principiile nemijlocirii și oralității în dezbaterile judiciare, contradictorialității și egalității părților în

drepturile procedurale și disponibilității în drepturi a participanților la proces, a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursului declarat de Ivan Hanganu, reprezentat de avocatul Victor Baran și casării deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de circumstanțele constatate și concluziile deduse de instanța de recurs și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept material și procedural pertinente speței, precum și cercetarea multiaspectuală a suportului probator.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și art. 445 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Ivan Hanganu, reprezentat de avocatul Victor Baran împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul.

Se casează decizia din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Cahul, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată „Ascorb-Antar” împotriva lui Ivan Hanganu și Nicolae Hanganu, intervenienți accesorii Verona Muturniuc și Tudor Isac cu privire la revendicarea terenului de pământ din posesie străină, repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată, și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Mariana Pitic